

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (első tanács)

2019. november 7.*

„Előzetes döntéshozatal – Környezet – Egyes projektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálata – A nyilvánosságnak a döntéshozatalban történő részvétele és az igazságszolgáltatáshoz való jog – A jogorvoslati határidő kezdete”

A C-280/18. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Symvoulio tis Epikrateias (államtanács, Görögország) a Bírósághoz 2018. április 24-én érkezett, 2018. március 21-i határozatával terjesztett elő az

Alain Flausch,

Andrea Bosco,

Estienne Roger Jean Pierre Albrespy,

a Somateio „Syndesmos Iiton”,

a Somateio „Elliniko Diktyo – Filoi tis Fysis”,

a Somateio „Sylogos Prostasias kai Perithalpsis Agrias Zois – SPPAZ”

és

az Ypourgos Perivallontos kai Energeias,

az Ypourgos Oikonomikon,

az Ypourgos Tourismou,

az Ypourgos Naftilias kai Nisiotikis Politikis,

között,

a 105 Anonymi Touristiki kai Techniki Etaireia Ekmettlefsis Akiniton

részvételével folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (első tanács),

tagjai: J.-C. Bonichot tanácselnök (előadó), M. Safjan és L. Bay Larsen bírák,

* Az eljárás nyelve: görög.

főtanácsnok: J. Kokott,

hivatalvezető: R. Schiano tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2019. március 27-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- A. Flausch, A. Bosco, E. R. J. P. Albrespy, a Somateio „Syndesmos Iiton”, a Somateio „Elliniko Diktyo – Filoi tis Fysis” és a Somateio „Syllogos Prostasias kai Perithalpsis Agrias Zois – SPPAZ” képviselőiben G. Dellis és A. Chasapoulos díkigoroi,
- a 105 Anonimi Touristiki kai Techniki Etaireia Ekmetallefsis Akiniton képviselőiben G. Giannakourou és D. Valasis díkigoroi,
- a görög kormány képviselőiben K. Georgiadis, G. Karipsiadis, A. Banos és G. Papadaki, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Bizottság képviselőiben G. Gattinara, M. Noll-Ehlers, M. Konstantinidis és M. Patakia, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2019. május 23-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az egyes köz- és magánprojektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról szóló, 2011. december 13-i 2011/92/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2012. L 26., 1. o., a továbbiakban: KHV-irányelv) 6. és 11. cikkének az értelmezésére vonatkozik.
- 2 E kérelmet az egyrészről Alain Flausch, Andrea Bosco, Estienne Roger Jean Pierre Albrespy, a Somateio „Syndesmos Iiton”, a Somateio „Elliniko Diktyo – Filoi tis Fysis” és a Somateio „Syllogos Prostasias kai Perithalpsis Agrias Zois – SPPAZ”, és másrészről az Ypourgos Perivallontos kai Energeias (környezetvédelmi és energiaügyi miniszter, Görögország), az Ypourgos Oikonomikon (gazdasági miniszter, Görögország), az Ypourgos Tourismou (turisztikai minisztérium, Görögország) és az Ypourgos Naftilias kai Nisiotikis Politikis (tengerészeti miniszter, Görögország) között, egy turisztikai komplexumnak az Íosz szigetén (Görögország) való megépítését engedélyező aktusok jogszerűsége tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós jog

- 3 A KHV-irányelv (7) és (16) preambulumbekzdése szerint:

„(7) A környezetre várhatóan jelentős hatást gyakorló köz- és magánprojektek engedélyezése kizárólag a várhatóan jelentős környezeti hatások értékelése [helyesen: vizsgálata] után történhet meg. Ezt a vizsgálatot a projektgazda által szolgáltatott megfelelő adatok alapján kell végezni, amit kiegészíthetnek a hatóságok, és az a nyilvánosság, amelyet a kérdéses projekt valószínűleg érinteni fog.

[...]

(16) A nyilvánosságnak a döntéshozatalban történő hatékony részvétele lehetőséget nyújt a nyilvánosság számára az adott határozatok szempontjából lényeges vélemények és aggodalmak kifejezésére, illetve a döntéshozók számára azok figyelembevételére, növelve ezzel a döntéshozatali folyamat számonkérhetőségét és átláthatóságát, valamint hozzájárulva a környezetvédelemmel kapcsolatos kérdések tudatosá tételéhez és a meghozott határozatok támogatásához.”

4 Ezen irányelv 1. cikkének (2) bekezdése a következőket írja elő:

„Jelen irányelv alkalmazásában a következő fogalommeghatározásokat kell alkalmazni:

[...]

d) »nyilvánosság«: egy vagy több természetes vagy jogi személy, valamint a nemzeti jogszabályokkal, illetve gyakorlattal összhangban azok szövetségei, szervezetei, illetve csoportjai;

e) »érintett nyilvánosság«: a 2. cikk (2) bekezdésében említett, a környezettel kapcsolatos döntéshozatali eljárásokban érintett vagy valószínűleg érintett, illetve abban érdekelt nyilvánosság. E meghatározás alkalmazásában a környezetvédelmet előmozdító és a nemzeti jog szerinti követelményeknek megfelelő nem kormányzati szervezeteket érdekeltnek kell tekinteni;

[...]”

5 Az említett irányelv 2. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A tagállamok meghoznak minden olyan intézkedést, amely ahhoz szükséges, hogy az engedély megadása előtt többek között a jellegüknél, méretüknél vagy elhelyezkedésüknél fogva a környezetre várhatóan jelentős hatást gyakorló projektek engedélyezése kötelező legyen, és esetükben hatásvizsgálatot végezzenek. E projekteket a 4. cikk határozza meg.”

6 A nyilvánosságnak a döntéshozatali eljárásban való részvételét illetően a KHV-irányelv 6. cikkének (2)–(5) bekezdése a következőket írja elő:

„(2) A nyilvánosságot vagy közzététel útján, vagy más alkalmas módon, például – ha rendelkezésre áll – elektronikus média útján tájékoztatják a 2. cikk (2) bekezdésében említett, a környezettel kapcsolatos döntéshozatali eljárás kezdetén, de legkésőbb akkor, amint az információ észszerű módon rendelkezésre bocsátható a következőket illetően:

a) engedély iránti kérelem;

b) a tény, hogy a projektet környezeti hatásvizsgálatnak kell alávetni, valamint, adott esetben, hogy a 7. cikket kell alkalmazni;

c) a döntéshozatalért, a releváns információk szolgáltatásáért, az észrevételek és kérdések fogadásáért felelős hatáskörrel rendelkező hatóságok adatai, valamint az észrevételek vagy kérdések továbbítására vonatkozó határidők részletei;

d) a lehetséges határozatok, vagy amennyiben készült ilyen, a határozattervezet jellege;

e) az 5. cikk alapján összegyűjtött információk hozzáférhetőségére vonatkozó adatok;

f) a releváns információk rendelkezésre bocsátása idejének, helyének, valamint módjának a megjelölése;

g) a nyilvánosság részvételére vonatkozóan az e cikk (5) bekezdése alapján hozott intézkedések részletei.

(3) A tagállamok biztosítják, hogy megfelelő időkereteken belül az érintett nyilvánosság számára rendelkezésre bocsátják a következőket:

a) az 5. cikk alapján összegyűjtött összes információ;

b) a nemzeti jogszabályokkal összhangban a főbb jelentések és javaslatok, amelyeket az érintett nyilvánosságnak az e cikk (2) bekezdésével összhangban történő tájékoztatásakor a hatáskörrel rendelkező hatóság vagy hatóságok számára alkottak;

c) a környezeti információkhoz való nyilvános hozzáférésről szóló, 2003. január 28-i 2003/4/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv [HL 2003. L 41., 26. o.] rendelkezéseivel összhangban az e cikk (2) bekezdésében említett információktól eltérő olyan információ, amely ezen irányelv 8. cikkével összhangban a határozat szempontjából lényeges, és amely csak akkor válik hozzáférhetővé, miután az érintett nyilvánosságot e cikk (2) bekezdésével összhangban tájékoztatták.

(4) Az érintett nyilvánosság számára kellő időben hatékony lehetőséget kell biztosítani a 2. cikk (2) bekezdésében említett, a környezettel kapcsolatos döntéshozatali eljárásokban történő részvételre, ebből a célból a jogosult észrevételei és véleménye kifejezésre juttatására, amikor a hatáskörrel rendelkező hatóság vagy hatóságok előtt még minden lehetőség nyitva áll, még mielőtt az engedélyezési kérelemről a határozatot meghozzák.

(5) A nyilvánosság tájékoztatására (például plakátok kihelyezése egy adott körzeten belül, vagy a helyi újságokban történő közzététel útján) és az érintett nyilvánossággal folytatott konzultációra (például írásbeli beadványok vagy közvélemény-kutatás révén) vonatkozó részletes intézkedéseket a tagállamok határozzák meg.”

7 A projekttel kapcsolatos határozatot illetően a KHV-irányelv 9. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„Amennyiben az engedély megadására vagy elutasítására vonatkozóan határozatot hoztak, a hatáskörrel rendelkező hatóság vagy hatóságok a megfelelő eljárásokkal összhangban erről tájékoztatják a nyilvánosságot [...]”

8 A jogorvoslatok tekintetében ezen irányelv 11. cikke a következőket írja elő:

„(1) A tagállamok biztosítják, hogy vonatkozó nemzeti jogrendszerükkel összhangban az érintett nyilvánosság azon tagjainak, akik:

a) kellő mértékben érdekeltek; vagy

b) jogsérelemre hivatkoznak, amennyiben a tagállam közigazgatási eljárásjoga ezt előfeltételként írja elő,

a bíróság vagy a törvény értelmében létrehozott, más független és pártatlan testület előtt felülvizsgálati eljáráshoz legyen joguk a határozatok, jogi aktusok és mulasztások anyagi vagy eljárási jogszerűségének kifogásolása céljából, ezen irányelvnek a nyilvánosság részvételére vonatkozó rendelkezéseire is figyelemmel [helyesen: joguk legyen a bíróság vagy a törvény értelmében létrehozott, más független és

pártatlan testület előtti, arra irányuló jogorvoslati eljáráshoz, hogy vitassák az ezen irányelvben foglalt, a nyilvánosság részvételére vonatkozó rendelkezések hatálya alá tartozó határozatok, jogi aktusok és mulasztások anyagi jogi vagy eljárásjogi jogszerűségét].

(2) A tagállamok meghatározzák, hogy az eljárás melyik szakaszában kezdeményezhető a határozatok, cselekmények és mulasztások kifogásolása [helyesen: az eljárás melyik szakaszában támadhatók meg a határozatok, a jogi aktusok és a mulasztások].

(3) Hogy mi minősül kellő mértékű érdekeltségnek és jogsérelemnek, azt a tagállamok határozzák meg összhangban azzal a célkitűzéssel, amely szerint biztosítják az érintett nyilvánosságnak az igazságszolgáltatáshoz való széles körű jogát. [...]"

A görög jog

- 9 A „Projektok és tevékenységek környezetvédelmi engedélyezéséről, az illegális építményeknek a környezeti egyensúly megteremtése érdekében való szabályozásáról, valamint a környezetvédelmi, energia- és éghajlatváltozás-ügyi minisztérium hatáskörébe tartozó egyéb rendelkezésekről” szülő 4014/2011. sz. törvény (FEK A'209, a továbbiakban: 4014/2011. sz. törvény) 1. cikkének (1) bekezdése a közszféra és a magánszektor projektjeit a környezetre gyakorolt hatásaik alapján két osztályba (A és B) sorolta. Az első osztály (A) azokat a projekteket és tevékenységeket foglalja magában, amelyek várhatóan jelentős hatást gyakorolnak a környezetre, és amelyek esetében környezeti hatásvizsgálat (KHV) szükséges a környezet védelmét célzó különleges feltételek és korlátozások elfogadása érdekében. A második osztályba (B) az enyhébb környezeti hatásokkal járó projektek tartoznak.
- 10 A 4014/2011. sz. törvény 3., 4. és 19. cikke a nyilvánosság részvételét szabályozza. Az említett törvény 12. cikke értelmében a különféle engedélyeket a környezeti feltételek engedélyezéséről szóló határozatban foglalják össze.
- 11 A 4014/2011. sz. törvény 30. cikkének (9) bekezdése olyan átmeneti rendelkezést tartalmaz, amelynek értelmében az elektronikus környezetvédelmi nyilvántartás bevezetéséig továbbra is hatályban maradnak az érdekeltekkel folytatott konzultációra és a nyilvánosság környezetvédelmi engedélyezésben való részvételének biztosítására irányuló eljárásra vonatkozó jelenlegi rendelkezések. E rendelkezések alapján az említett eljárás a projektekre vonatkozó információkról szóló közleménynek az érintett tartomány közigazgatási hivatalában hirdetményként való közzétételével, a helyi sajtóban történő közzétételével, valamint az összes érintett arra való felhívásával indul, hogy tájékozódjanak a KHV-ról, és fejtsek ki véleményüket ezzel kapcsolatban.
- 12 A 4014/2011. sz. törvény 19a. cikke értelmében a környezeti feltételek engedélyezéséről szóló határozatot az elfogadásától számított egy hónapon belül közzé kell tenni az interneten. E határidő elmulasztása esetén az engedély semmis. A környezeti feltételek engedélyezéséről szóló határozatnak a különleges honlapon történő közzététele megfelel a jogszabályban előírt közzétételnek, és megalapozza azt a vélelmet, hogy arról minden érintett tudomást szerzett, és így megsemmisítés iránti keresetet indíthat, vagy egyéb jogorvoslattal élhet.
- 13 „Az államtanácsra vonatkozó jogszabályi rendelkezések egységes szerkezetbe foglalásáról” szülő 18/189. sz. elnöki rendelet (FEK A' 8) 46. cikke értelmében a megsemmisítés iránti keresetet – eltérő rendelkezés hiányában – a megtámadott aktus közlését követő naptól, vagy amennyiben a közzétételt jogszabály írja elő, a közzétételt követő naptól, vagy a felperesnek az aktusról való teljes mértékű tudomásszerzése napjától számított 60 napos (külföldiek esetén 90 napos) határidőn belül lehet megindítani. E rendelkezésnek az állandó ítélkezési gyakorlatban való értelmezése szerint ha a törvény előírja, hogy valamely egyedi közigazgatási aktust különleges módon kell közzétenni, az ezen aktus

megsemmisítése iránti kereset benyújtására nyitva álló határidő az érintettek tekintetében az aktus közzétevésekor, vagy abban az időpontban kezdődik, amikor e személyek az aktus tartalmát megismerték, az érintett harmadik személyek vonatkozásában pedig az említett aktus közzétételekor.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 14 Az alapeljárás tárgya egy turisztikai komplexumnak az Íosz szigetén való létrehozását érintő projekt. Ez a sziget, amely a Kükládok szigetcsoportjában található, és amely a dél-égyi közigazgatási tartományhoz (Görögország) tartozik, hozzávetőlegesen 100 km² területre terjed ki, amelynek körülbelül 2000 állandó lakosa van.
- 15 A vitatott projekt egy szálloda, fürdő, egyéb szállások és járulékos berendezések – mint például egy sótalanító – megépítését foglalja magában, valamint kikötői létesítmények, mesterséges strandok, egy szigetet a szárazfölddel összekötő híd, úthálózat és egyéb infrastruktúrák kialakítását. A projekt körülbelül 27 ha nagyságú földterületre terjed ki, több mint 18 ha beépített területtel. Magában foglal partvidéket, árapály járta partsávot és tengeri területet is.
- 16 Az alapügy tárgyát képezőhöz hasonló projektek osztályára – azaz az A osztályra – vonatkozó görög szabályozásnak megfelelően KHV-t végeztek.
- 17 2013. augusztus 2-án a dél-égyi tartománynak az Íosztól 55 tengeri mérföldre található Szírosz szigetén (Görögország) lévő hivatalaiban, valamint a Szíroszon kiadott helyi újságban (*Koini Gnomi*) közzétették az összes érintett arra való felhívását, hogy vegyen részt a KHV-ban. A KHV iratanyagát szintén Szíroszon tárolták, és a konzultációnak itt kellett megtörténnie.
- 18 A Bíróság rendelkezésére álló iratokból kitűnik, hogy Íosz és Szírosz között nincs napi szintű összeköttetés, a két sziget közötti út több órán át tart, mivel az útvonalon nem áll rendelkezésre nagy sebességű hajó, és ezen út költsége sem elhanyagolható.
- 19 A környezetvédelmi és energiaügyi minisztérium, valamint a turisztikai minisztérium 2014. augusztus 8-án elfogadta a turisztikai komplexumnak az Íosz szigetén való létrehozását érintő projektet, és az arra vonatkozó környezetvédelmi feltételeket jóváhagyó, környezeti feltételek engedélyezéséről szóló határozatot.
- 20 Ezt a határozatot 2014. augusztus 11-én közzétették a Diavgeia hirdetményi portálján, 2014. szeptember 8-án pedig a környezetvédelmi minisztériumnak a 4014/2011 sz. törvény 19. cikkében előírt „www.aepo.ypeka.gr” internetes oldalán (a továbbiakban: a környezetvédelmi minisztérium internetes oldala) tüntették fel.
- 21 A kérdést előterjesztő bíróság előtt az alapeljárás felperesei – azaz három természetes személy, akik Íosz szigetén ingatlantulajdonosok, de Belgiumban, Olaszországban, illetve Franciaországban rendelkeznek lakóhellyel, valamint három szövetség – megtámadták a 2014. augusztus 8-i, környezeti feltételek engedélyezéséről szóló határozatot egy olyan keresettel, amelyet csupán 2016. február 19-én nyújtottak be.
- 22 Ezen utóbbiak azt állítják, hogy a 2014. augusztus 8-i, környezeti feltételek engedélyezéséről szóló határozatról csupán 2015. december 22-én szereztek tudomást, amikor a területrendezési munkálatok megkezdését észlelni tudták.
- 23 A 105 Anonimi Touristiki kai Techniki Etaireia Ekmetallefsis Akinton, amely a projektre vonatkozó jóváhagyások és engedélyek jogosultja, beavatkozott a jogvitába, és a kereset késedelmes jellegére hivatkozott.

24 E körülmények között a Symvoulio tis Epikrateias (államtanács, Görögország) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

- „1) Lehet-e úgy értelmezni a [2011/92 irányelvnek] az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikkében foglalt rendelkezésekkel összefüggésben értelmezett 6. és 11. cikkét, hogy azokkal összeegyeztethetők az előzetes döntéshozatalra utaló végzés 8., 9. és 10. pontjában bemutatott nemzeti jogi rendelkezések, amelyek előírják, hogy a környezetre jelentős hatást gyakorló projektek és tevékenységek esetében a környezeti feltételek engedélyezéséről szóló határozat elfogadását megelőző eljárásokat (a környezeti hatásvizsgálati jelentések közzététele, a nyilvánosság tájékoztatása és annak a konzultációban való részvétele) főszabály szerint a tartomány legtágabb közigazgatási egysége, és nem az érintett önkormányzat indítja el és folytatja le?
- 2) Lehet-e úgy értelmezni a [2011/92 irányelvnek] [az Alapjogi Charta] 47. cikkében foglalt rendelkezésekkel összefüggésben értelmezett 6. és 11. cikkét, hogy azokkal összeegyeztethető az ugyanezen pontokban bemutatott nemzeti jogrendszer, amely végeredményben azt írja elő, hogy a környezetre jelentős hatást gyakorló projektek és tevékenységek esetében a környezeti feltételek engedélyezéséről szóló határozatok közzététele – azaz azoknak egy különleges honlapon való közzététele – alapján vélelmezhető, hogy azokról valamennyi érintett teljes mértékben tudomást szerzett ahhoz, hogy a hatályos szabályozásban előírt keresetet (a Symvoulio tis Epikrateias [államtanács] elé benyújtandó megsemmisítés iránti keresetet) 60 napon belül előterjessze, figyelembe véve a környezeti hatásvizsgálati jelentések közzétételére, a szóban forgó projektekkel és tevékenységekkel kapcsolatban a nyilvánosság tájékoztatására és annak a környezeti feltételek engedélyezésére irányuló eljárásban történő részvételére vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket, amelyek ezen eljárások középpontjába a tartomány legtágabb közigazgatási egységét, és nem az érintett önkormányzatot helyezik?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdésről

- 25 Első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a KHV-irányelv 6. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy a tagállamok számára megengedett, hogy a nyilvánosságnak a valamely projekthez kapcsolódó döntéshozatalban való részvételét célzó műveleteket az illetékes regionális közigazgatási hatóság székhelyének szintjén hajtsák végre, nem azon önkormányzati egység szintjén, amelyhez e projekt kivitelezésének helye tartozik.
- 26 E tekintetben meg kell állapítani, hogy a KHV-irányelv 6. cikkének (5) bekezdése a nyilvánosság tájékoztatására és az érintett nyilvánossággal folytatott konzultációra vonatkozó részletes intézkedések meghatározását kifejezetten a tagállamokra bízta.
- 27 E körülmények között, az uniós jog olyan szabályainak a hiányában, amelyek meghatároznák azokat az eljárásjogi részletszabályokat, amelyek alapján a tagállamoknak teljesíteniük kell a nyilvánosságnak a környezetvédelemmel kapcsolatos döntéshozatali eljárásban való részvételére és az ezen eljárásokat érintő tájékoztatására vonatkozó kötelezettségeiket, az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az egyes tagállamok belső jogrendjében kell ezen eljárási szabályokat meghatározni, azzal a feltétellel, hogy az említett szabályok egyfelől nem lehetnek kedvezőtlenebbek, mint azok, amelyek a hasonló belső jogi helyzetekre vonatkoznak (az egyenértékűség elve), másfelől pedig nem tehetik gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehezzé az uniós jogrend által biztosított jogok gyakorlását (a tényleges érvényesülés elve) (lásd analógia útján: 2016. október 20-i Danqua ítélet, C-429/15, EU:C:2016:789, 29. pont).

- 28 Először is minden kétséget el kell oszlatni azzal kapcsolatban, hogy tiszteletben tartják-e az egyenértékűség elvét az olyan, környezeti engedély iránti kérelmet érintő helyzetben, mint amely az alapügy tárgyát képezi. A Bíróság rendelkezésére álló iratokból ugyanis nem tűnik ki, és nem is állítják azt, hogy hasonló helyzetekre olyan nemzeti eljárásjogi részletszabályokat alkalmaznak, amelyek kedvezőbbek, mint a KHV-irányelv végrehajtásához előírt és az alapügyben alkalmazott szabályok, aminek a helyállóságát azonban a kérdést előterjesztő bíróságnak kell ellenőriznie.
- 29 A tényleges érvényesülés elvét illetően azonban a kérdést előterjesztő bíróságban az alapügy tárgyát képező eljárás három aspektusát illetően is kérdés merült fel.
- 30 Először is a nyilvánosságnak a projekt létezéséről és a nyilvánossággal folytatandó konzultációról való tájékoztatásának a módját említi.
- 31 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a KHV-irányelv 6. cikkének (4) bekezdése értelmében az érintett nyilvánosság számára a környezettel kapcsolatos döntéshozatali eljárásokban történő részvételre vonatkozóan kellő időben biztosítandó lehetőségnek hatékonynak kell lennie.
- 32 Következésképpen, amint arra a főtanácsnok az indítványának a 53. pontjában rámutatott, önmagában nem elegendő az erre vonatkozó bármely közlés. Az illetékes hatóságoknak ugyanis biztosítaniuk kell, hogy a felhasznált információs csatornák észszerűen alkalmasnak tekinthetők az érintett nyilvánosság tagjainak elérésére annak érdekében, hogy megfelelő lehetőséget kapjanak a tervezett tevékenységekről, a döntéshozatali folyamatról és az eljárás korai szakaszában való részvételi lehetőségeikről szóló tájékoztatásra.
- 33 A kérdést előterjesztő bíróságnak kell megállapítania, hogy az alapügyet megelőző eljárás során tiszteletben tartották-e ezeket a követelményeket.
- 34 Mindazonáltal annak érdekében, hogy hasznos választ lehessen adni e bíróság számára, megállapítható, hogy mivel a KHV-ben való részvételre való felhívás közzétételének időpontjában az érdekeltek többsége Íosz szigetén rendelkezett lakóhellyel vagy ingatlantulajdonnal, a regionális közigazgatási székhelyen található helyiségekben való közzététel – még ha azt a Szírosz szigetén megjelenő helyi újságban való közzététel kísérte is – nem tűnik olyannak, amely az érintett nyilvánosság tájékoztatásához megfelelő módon hozzájárult.
- 35 Ezzel ellentétes kimenetelű értékelés csak olyan megállapításból következhet, amely szerint a szóban forgó helyi újságot Íosz szigetén ekkor széles körben terjesztették és olvasták. Ellenkező esetben az alapügyben megállapítottakhoz hasonló közlési módok csak abban az esetben tekinthetők elegendőnek, ha nem állt rendelkezésre más olyan megfelelőbb eszköz, amelyet az illetékes hatóságok aránytalan erőfeszítések nélkül alkalmazhattak volna, mint például az Íosz szigetének leggyakrabban látogatott helyein vagy magán a projekt kivitelezésének a helyén való közzététel.
- 36 Mivel a Bíróság nem rendelkezik pontos információkkal az Íosz szigetén megjelenő helyi újság terjesztésének módjáról, a kérdést előterjesztő bíróságnak kell megvizsgálnia, hogy az előző pontban kifejtett megfontolások fényében az érintett nyilvánosság tájékoztatása megfelelő volt-e a szóban forgó eljárás tekintetében.
- 37 A kérdést előterjesztő bíróság másodszer fenntartásokat fogalmaz meg azt a helyet illetően, ahol az alapügy tárgyát képező projektekre vonatkozó információkat tartalmazó iratanyagot a nyilvánosság számára hozzáférhetővé tették.
- 38 E tekintetben a részvételi eljárás iratanyagához való hozzáférés feltételeinek olyan jellegűeknek kell lenniük, hogy lehetővé tegyék az érintett nyilvánosság számára a jogainak a hatékony gyakorlását, ami magában foglalja az említett iratanyaghoz könnyített feltételek mellett való hozzáférést.

- 39 Az érintett nyilvánosság által az ezen lépést illetően tapasztalt esetleges nehézségek azonban igazolhatók az illetékes hatóság részéről fennálló aránytalan adminisztratív teherrel.
- 40 Bár a kérdést előterjesztő bíróságnak kell megállapítania, hogy az ilyen követelményeket tiszteletben tartották-e az alapügyet eredményező eljárás során, meg kell jegyezni, hogy amint arra a főtanácsnok az indítványának 71. és 72. pontjában rámutatott, ezen értékelés során figyelembe kell venni, hogy az érintett nyilvánosságnak milyen erőfeszítéseket kell tennie ahhoz, hogy Íosz szigete és Szírosz szigete között átkeljen, és hogy az illetékes hatóságoknak milyen lehetőségeik voltak arra, hogy arányos erőfeszítésekkel lehetővé tegyék az iratanyagnak az Íosz szigetén való hozzáférhetővé tételét.
- 41 A kérdést előterjesztő bíróság kételyei harmadszor és végezetül a Szírosz szigetén lefolytatott konzultáció módjára vonatkoznak.
- 42 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a KHV-irányelv 6. cikkének (5) bekezdése értelmében az érintett nyilvánossággal folytatott konzultációra vonatkozó részletes szabályokat a tagállamok határozzák meg, és e rendelkezés példaként csupán az „írásbeli beadványok[at] vagy közvéleménykutatás[t]” említi.
- 43 A kérdést előterjesztő bíróságnak kell a jelen ítélet 38. és 39. pontjában említettekhez hasonló követelmények tiszteletben tartását értékelve megvizsgálnia, hogy a tényleges érvényesülés elvét e tekintetben az alapügy tárgyát képező eljárásban tiszteletben tartották-e.
- 44 Következésképpen az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy a KHV-irányelv 6. cikkét úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes, ha a tagállam a nyilvánosságnak a valamely projekthez kapcsolódó döntéshozatalban való részvételét célzó műveleteket az illetékes regionális közigazgatási hatóság székhelyének szintjén hajtja végre, és nem azon önkormányzati egység szintjén, amelyhez e projekt kivitelezésének helye tartozik, ha a konkrét végrehajtási módok nem biztosítják az érintett nyilvánosság e jogainak tényleges tiszteletben tartását, amit a nemzeti bíróságnak kell megvizsgálnia.

A második kérdésről

- 45 Második kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy az első kérdésre adott válasza tekintettel a KHV-irányelv 9. és 11. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy e rendelkezésekkel ellentétes az olyan szabályozás, mint amely az alapügy tárgyát képezi, amely előírja, hogy a projekt jóváhagyásának egy meghatározott internetes oldalon való közzététele 60 napos jogorvoslati határidőt indít meg.
- 46 Előzetesen emlékeztetni kell arra, hogy a KHV-irányelv 11. cikkét, amelyre e kérdés részben vonatkozik, a Bíróság úgy értelmezte, hogy annak hatálya a jogvita azon aspektusaira korlátozódik, amelyek a nyilvánosság döntéshozatali folyamatban való részvételre vonatkozó jogának az érvényesítésére irányulnak, az irányelv által e területen meghatározott konkrét szabályoknak megfelelően. Az irányelv bármely más szabályára, és így *a fortiori* a bármely más – akár uniós, akár tagállami – jogszabályra vonatkozó jogorvoslatok azonban ki vannak zárva e cikk hatályából (lásd ebben az értelemben: 2018. március 15-i North East Pylon Pressure Campaign és Sheehy ítélet, C-470/16, EU:C:2018:185, 36. és 39. pont).
- 47 Mindazonáltal a KHV-irányelv 11. cikke alkalmazandó olyan helyzetben, mint amely az alapügy tárgyát képezi, még akkor is, ha a jogorvoslati kérelem kizárólag az engedélyező határozatra vonatkozik, nem pedig a nyilvánosságnak a döntéshozatali eljárásban való részvételére vonatkozó kérdésekre.
- 48 A KHV-irányelv 11. cikkének (2) bekezdése ugyanis úgy rendelkezik, hogy a tagállamok meghatározzák, hogy az eljárás melyik szakaszában kezdeményezhető az ezen irányelv 11. cikkének (1) bekezdésében szereplő határozatok, jogi aktusok és mulasztások kifogásolása.

- 49 Márpedig a görög kormánynak a Bíróság által a tárgyaláson feltett kérdésre adott válaszából kitűnik, hogy a görög jog előírja, hogy a nyilvánosság részvételéhez kapcsolódó esetleges eljárási szabálytalanságokra a végleges engedélyező határozattal szembeni jogorvoslat keretében kell hivatkozni.
- 50 Meg kell továbbá állapítani, hogy a KHV-irányelv 9. cikkének (1) bekezdése értelmében a hatáskörrel rendelkező hatóság vagy hatóságok a megfelelő eljárásokkal összhangban tájékoztatják a nyilvánosságot az engedély megadására vagy elutasítására vonatkozó határozatról. Bár e rendelkezés a közzététel tartalmára vonatkozóan előír bizonyos feltételeket, a követendő eljárást érintően nem tartalmaz semmilyen szabályt.
- 51 Mivel egyébiránt a KHV-irányelvben sem szerepel egyetlen szabály sem a jogorvoslati határidők kezdetére és számítására vonatkozóan, meg kell állapítani, hogy az uniós jogalkotónak az volt a célja, hogy e kérdéseket a jelen ítélet 27. pontjában említett egyenértékűség és tényleges érvényesülés elvének tiszteletben tartása mellett a tagállamok eljárási autonómiájának körében hagyja, és szem előtt kell tartani, hogy a jelen ügyben e két elv közül csupán a második tűnik kérdésesnek a jelen ítélet 28. pontjában említettekhez hasonló okok miatt.
- 52 E tekintetben el kell oszlatni a kérdést előterjesztő bíróságnak a tényleges érvényesülés elvét érintő, azon kételyeit, amelyek önmagában a határozatnak az interneten való közzétételét vagy a jogorvoslati határidő fennállását érintik.
- 53 A KHV-irányelv 6. cikkének (2) bekezdése ugyanis a nyilvánosság tájékoztatását szolgáló kommunikációs eszközként kifejezetten említi az elektronikus médiát, ha az rendelkezésre áll.
- 54 Ami a jogorvoslati határidőket illeti, emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság elismerte, hogy a jogorvoslati kérelem előterjesztésére nyitva álló észszerű jogvesztő határidők, amelyeket a jogbiztonság érdekében határoztak meg, és amelyek egyaránt védik az érdekeltet és az érintett hatóságot is, összeegyeztethetők a tényleges érvényesülés elvével, még akkor is, ha e határidők letelte eleve a tervezett jogorvoslati kérelem teljes vagy részleges elutasítását vonja maga után (lásd ebben az értelemben: 2017. december 20-i Caterpillar Financial Services ítélet, C-500/16, EU:C:2017:996, 42. pont).
- 55 Konkrétan a Bíróság nem tartja túlzott nehézségnek, ha olyan jogorvoslati határidőt írnak elő, amely csupán akkor kezdődik meg, amikor az érintett tudomást szerzett a közzététel tartalmáról, vagy legalábbis arról tudomást kellett volna, hogy szerezzon (lásd ebben az értelemben: 2003. február 27-i Santex ítélet, C-327/00, EU:C:2003:109, 55. és 57. pont; 2009. október 6-i Asturcom Telecomunicaciones ítélet, C-40/08, EU:C:2009:615, 45. pont; 2011. szeptember 8-i Rosado Santana ítélet, C-177/10, EU:C:2011:557, 96. pont).
- 56 A tényleges érvényesülés elvével azonban összeegyeztethetetlen a határidőre való hivatkozás, ha a nemzeti hatóságok magatartása és a határidő együttes fennállásának eredményeként e személyt teljes mértékben megfosztották attól a lehetőségtől, hogy jogait a nemzeti bíróságok előtt érvényesíthesse, azaz ha a jogorvoslati kérelem késedelmét maguk a hatóságok okozták a magatartásukkal (lásd ebben az értelemben: 2011. május 19-i Iaia és társai ítélet, C-452/09, EU:C:2011:323, 21. pont).
- 57 Végezetül a KHV-irányelv 11. cikkének (3) bekezdéséből az következik, hogy a tagállamoknak a nyilvánosságnak a döntéshozatalban történő részvételével kapcsolatos jogorvoslatok szabályainak a meghatározásakor azt a célt kell követniük, hogy az igazságszolgáltatáshoz széles körben hozzáférjenek (lásd ebben az értelemben: 2013. április 11-i Edwards és Pallikaropoulos ítélet, C-260/11, EU:C:2013:221, 31. és 44. pont; 2018. október 17-i Klohn ítélet, C-167/17, EU:C:2018:833, 35. pont).

- 58 Megállapítható, hogy – amint az az első kérdésre adott válaszból kitűnik – az érintett nyilvánosságot megfelelő módon és kellőképpen előzetesen kell tájékoztatni az engedélyezési eljárásról és abban való részvételre vonatkozó lehetőségekről. Ha nem ez a helyzet, az érintett nyilvánosság tagjai nem számíthatnak arra, hogy értesülnek egy végleges engedélyező határozatról.
- 59 Ez különösen igaz az alapügyet jellemzőhöz hasonló körülmények között. Ugyanis önmagában az, hogy a környezetvédelmi minisztérium internetes honlapján utólagosan hozzá lehet férni egy engedélyező határozathoz, nem tekinthető kielégítőnek a tényleges érvényesülés elve tekintetében, mivel a nyilvánosság részvételének biztosítására irányuló eljárás megindítását érintő megfelelő tájékoztatás hiányában nem tekinthető úgy, hogy bárkit is tájékoztattak az érintett végleges határozat közzétételéről.
- 60 Következésképpen a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy a KHV-irányelv 9. és 11. cikkét úgy kell értelmezni, hogy az olyan szabályozás, mint amely az alapügy tárgyát képezi, amelynek eredményeképpen az érintett nyilvánosság tagjaival szemben egy olyan jogorvoslati határidőre hivatkoznak, amely a projekt engedélyezésének az interneten való közzétételével kezdődik meg, ellentétes az említett rendelkezésekkel abban az esetben, ha az érintett nyilvánosság e tagjai számára előzetesen nem biztosítottak megfelelő lehetőséget arra, hogy ezen irányelv 6. cikke (2) bekezdésének megfelelően tájékozódjanak az engedélyezési eljárásról.

A költségekről

- 61 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (első tanács) a következőképpen határozott:

- 1) **Az egyes köz- és magánprojektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról szóló, 2011. december 13-i 2011/92/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv 6. cikkét úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes, ha a tagállam a nyilvánosságnak a valamely projekthez kapcsolódó döntéshozatalban való részvételét célzó műveleteket az illetékes regionális közigazgatási hatóság székhelyének szintjén hajtja végre, és nem azon önkormányzati egység szintjén, amelyhez e projekt kivitelezésének helye tartozik, ha a konkrét végrehajtási módok nem biztosítják az érintett nyilvánosság e jogainak tényleges tiszteletben tartását, amit a nemzeti bíróságnak kell megvizsgálnia.**
- 2) **A 2011/92 irányelv 9. és 11. cikkét úgy kell értelmezni, hogy az olyan szabályozás, mint amely az alapügy tárgyát képezi, amelynek eredményeképpen az érintett nyilvánosság tagjaival szemben egy olyan jogorvoslati határidőre hivatkoznak, amely a projekt engedélyezésének az interneten való közzétételével kezdődik meg, ellentétes az említett rendelkezésekkel abban az esetben, ha az érintett nyilvánosság e tagjai számára előzetesen nem biztosítottak megfelelő lehetőséget arra, hogy ezen irányelv 6. cikke (2) bekezdésének megfelelően tájékozódjanak az engedélyezési eljárásról.**

Aláírások